

Н. И. Гречаник

**СИСТЕМНОСТЬ В МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ
МУЗЫКИ К ТВОРЧЕСКОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ
ДИРИЖЕРСКО-ХОРОВЫХ ДИСЦИПЛИН**

Статья раскрывает актуальность внедрения системного подхода в методическую подготовку будущего учителя музыки к творческой самореализации в процессе изучения дирижерско-хоровых дисциплин на основании анализа присутствия качеств системности в хормейстерской деятельности студента и его продуктивного самовыражения.

Ключові слова: системний підхід, творческа самореалізація, дирижерсько-хорова діяльність, дирижерсько-хорова підготовка.

N. Hrechanyk

**SYSTEMATIC APPROACH IN THE METHODOICAL TRAINING OF INTENDING
MUSIC TEACHERS TO CREATIVE SELF-REALIZATION IN THE PROCESS OF
LEARNING CONDUCTOR-CHORAL BRANCHES OF SCIENCE**

The article focuses on disclosing actuality of systematic approach implementing to improve the methodical training intending music teachers to creative self-research in the disciplines of choral conductor analysis of musical and educational experience.

Key words: systematic approach, choir conductor training, creative self-realization, research aspect creative self-realization.

УДК 37.013.42-064.1

Т. В. Лоза

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА БАТЬКІВ-ВИХОВАТЕЛІВ ПРИ
ПІДГОТОВЦІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ
В УМОВАХ ДБСТ**

Зважаючи на актуальність формування готовності старших підлітків до самостійного життя в умовах дитячого будинку сімейного типу, у статті акцентовано увагу на підтримці батьків-вихователів, які одночасно є і її об'єктом, і суб'єктом. З урахуванням результатів аналізу останніх досліджень із зазначеної проблематики та на основі проведеного емпіричного дослідження визначено основні напрями застосування індивідуальної та групової форми підтримки. Основні рекомендації стосуються специфіки впровадження у практику підтримки батьків-вихователів бесід, консультувань, методів посередництва, надання методичних матеріалів, соціально-педагогічного тренінгу та проведення вечорів запитань та відповідей.

Ключові слова: старші підлітки, дитячий будинок сімейного типу, соціально-педагогічна підтримка, батьки-вихователі, самостійне життя.

Постановка проблеми. Розвиток форм та методів соціально-педагогічної підтримки молодого покоління дозволяє констатувати важливість їх удосконалення для здійснення підготовки до самостійного життя старших підлітків в умовах ДБСТ. Це питання потребує

інтеграції наявних наукових та методичних підходів у єдину систему соціально-педагогічних послуг, що можуть бути реалізовані у рамках соціального супроводу ДБСТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що вивченням питання сутності й змісту соціально-педагогічної підтримки займалися такі дослідники як Т. Алексеєнко, О. Безпалько, І. Зверева, О. Караман, О. Кузьменко, А. Мудрик, Ю. Поліщук, С. Харченко та В. Хоронжук. Питання безпосередньої реалізації соціально-педагогічної підтримки відносно вихованців ДБСТ та батьків-вихователів розкрито у працях Т. Бондаренко, Н. Комарової, І. Пеші, І. Трубавіної. Результати досліджень зазначених науковців дозволяють спрямувати процес співпраці дитини-вихованця з батьками-вихователями та соціальними педагогами у русло особистісного розвитку дитини, забезпечення її психологічного комфорту та нівелювання наслідків попередньої депривації. Але потребують розробки форми та методи соціально-педагогічної підтримки батьків-вихователів ДБСТ, що дозволять підвищити ефективність їх виховного впливу на старших підлітків для підготовки останніх до самостійного життя.

З урахуванням зазначеного **метою нашої публікації** ве теоретичне обґрунтування форм та методів соціально-педагогічної підтримки, що можуть бути використані спеціалістом із соціального супроводу ДБСТ при взаємодії з батьками-вихователями для ефективної підготовки старших підлітків до самостійного життя.

Викладення основного матеріалу дослідження пропонуємо розпочати з привернення уваги до того факту, що реалізацію на практиці передбачених законодавством України різноманітних послуг дітям-сиротам та батькам-вихователям в умовах ДБСТ здійснює спеціаліст ЦСССДМ у вигляді соціального супроводу. Безперечно, батьки-вихователі у цьому процесі постають і суб'єктом, і об'єктом, і посередником для надання соціально-педагогічних послуг дитині-вихованцю. Мається на увазі той факт, що для застосування форм та методів соціально-педагогічної підтримки дитини-сироти батьки-вихователі (як суб'єкт підтримки) потребують теж своєї допомоги та спланованого комплексу соціально-педагогічних послуг на свою адресу (як об'єкт підтримки). Для цього на практиці проводиться тренінговий курс для кандидатів у батьки-вихователі та тренінгові програми для підвищення їх кваліфікації протягом усього часу існування ДБСТ. Також батьки-вихователі можуть звернутися до ЦСССДМ з проханням сприяти у вирішенні того чи іншого питання і отримати консультативну та посередницьку допомогу.

Проте, за результатами проведеного нами опитування, батьки-вихователі потребують додаткової методичної допомоги для застосування повноцінного арсеналу форм та методів підтримки свого вихованця. При цьому вони мають потребу в знаннях, уміннях та навичках для здійснення підготовки старшого підлітка до самостійного життя, а тому теж потребують соціально-педагогічної підтримки. Окрім того, за умови цілодобового виховання дітей-сиріт, що потребують підвищеної уваги, вимагають емоційної стійкості та психологічної витривалості від своїх вихователів, останні свідчать про нагальну потребу в послугах соціально-психологічного спрямування. Досвід інших країн свідчить про ефективність розширення кола суб'єктів цього соціально-педагогічного процесу. Для підвищення ефективності форм та методів підготовки вихованця ДБСТ до самостійного життя було б доцільно ввести до суб'єктного кола підтримки додаткового «ресурсного» соціального працівника, як це має місце в Канаді [3]. Таким чином, ДБСТ супроводжували б два

спеціалісти: перший надавав би послуги з підготовки дитини-сироти до самостійного життя їй безпосередньо, другий – надавав би послуги батькам-вихователям для профілактики їх психологічного вигорання та максимального використання наявних ресурсів з підготовки вихованця до самостійного життя, укріплення сімейних зв'язків та розширення арсеналу форм та методів виховної взаємодії в умовах ДБСТ. Однак ми вважаємо за необхідне визначити можливості застосування ефективних форм та методів соціально-педагогічної підтримки старших підлітків в умовах ДБСТ при використанні тих ресурсів, що передбачені чинним законодавством України. Зважаючи на те, що обов'язки такого «ресурсного» соціального працівника сьогодні теж є прерогативою діяльності спеціаліста ЦСССДМ, що закріплений за конкретним ДБСТ, ми розглянемо відповідні форми та методи підтримки батьків-вихователів як окрему групу засобів підтримки, оскільки вони мають змістовну різницю по відношенню до форм та методів підтримки самої дитини-сироти.

Переходячи до змістовного викладу форм та методів соціально-педагогічної підтримки, важливо визначити основні її форми. Зважаючи на розподіл форм соціальної взаємодії на групову та міжособистісну, вважаємо правомірним розподіл форм соціально-педагогічної підтримки в умовах виховного середовища ДБСТ на групову та індивідуальну. Необхідно підкреслити, що соціальна взаємодія в умовах ДБСТ передбачає передавання суспільного досвіду і соціальних знань від батьків-вихователів та інших членів ДБСТ (біологічних дітей, родичів, інших дітей-вихованців) дитині-вихованцю, сприяє поширенню її світогляду, спонукає до ефективної соціалізації, отримання необхідних знань, умінь та навичок. Таким чином, спеціалізація форм соціально-педагогічної підтримки залежить від форми взаємодії (групової чи міжособистісної), на підвищення ефективності якої ця форма підтримки спрямована. Так, при наданні індивідуальної соціально-педагогічної підтримки процес взаємодії суб'єкта підтримки (спеціаліста ЦСССДМ, батьків-вихователів) повинен будуватися з урахуванням таких ідей [1, с.188]: відкритість педагогічної взаємодії, її «прозорість»; актуалізувальний характер взаємодії; урахування індивідуальних та вікових особливостей вихованця.

Перевагою групової форми підтримки за умови розгляду ДБСТ як групи, а членів ДБСТ як її учасників є отримання «додаткового продукту» завдяки використанню синергетичного ефекту. Впровадження зазначеної форми підтримки дає можливість покращити результативність підготовки до самостійного життя конкретного вихованця за рахунок збільшення кількості суб'єктів виховної взаємодії. Так, потребує уваги і потреба батьків-вихователів у розширенні знань та отриманні навичок для підготовки вихованця до самостійного життя засобами групової форми підтримки. На відміну від освоєння книжного матеріалу чи індивідуального консультування, підтримка батьків-вихователів у вигляді групового тренінгу дає можливість отримати не тільки необхідні знання, а й «додатковий продукт», яким є профілактика психологічного вигорання батьків-вихователів та набуття ними необхідних навичок для здійснення виховного впливу.

Отже, перейдемо до безпосереднього розгляду форм та методів соціально-педагогічної підтримки, що можуть бути використані спеціалістом із соціального супроводу ДБСТ при взаємодії з батьками-вихователями для підготовки вихованця ДБСТ старшого підліткового віку до самостійного життя.

Насамперед необхідно наголосити на тому, що процес взаємодії соціального педагога

та батьків-вихователів являє собою діяльність партнерів, об'єднаних спільною метою та діючих на засадах співробітництва. Форми та методи підготовки вихованця ДБСТ до самостійного життя передбачають співпрацю як у вигляді індивідуальних форм підтримки (бесід, консультування, посередництва у вирішенні проблем), так і у вигляді групових форм підтримки (соціально-педагогічного тренінгу, проведення вечорів запитань та відповідей).

Індивідуальна форма соціально-педагогічної підтримки батьків-вихователів передбачає надання спеціалістом із соціального супроводу ДБСТ психологічної, методичної та посередницької допомоги.

Найбільш затребуваною виявилася психологічна та методична допомога через емоційну виснаженість батьків-вихователів, що потребує проведення бесід та консультувань з метою їх психологічної реабілітації. Зазначені методи підтримки також мають корегувати психологічний клімат у ДБСТ шляхом допомоги батькам-вихователям у пошуці шляхів виходу з конфліктних ситуацій, вирішенні нестандартних педагогічних проблем, налагодженні механізму педагогічної співпраці батьків-вихователів зі значущими для вихованців представниками соціального оточення. Використання спеціалістом із соціального супроводу бесід та консультувань у рамках підтримки батьків-вихователів має бути спрямованим і на спільну розробку алгоритму залучення вихованця ДБСТ старшого підліткового віку до сімейних заходів, участі у заходах соціального спрямування, спільної праці та побудови довірливих стосунків усередині ДБСТ, аналізу сильних та слабких сторін особистості вихованця з прив'язкою до потенційного виконання ним різних видів професійної діяльності, пошуку оптимального шляху професійного самовизначення та становлення, підвищення рівня розуміння ним системи сімейних ролей та обов'язків, готовності до виконання господарських функцій.

Окремим аспектом підтримки батьків-вихователів є їх забезпечення методичною та психолого-педагогічною літературою, що насамперед повинна стосуватися особливостей виховання особистості старшого підліткового віку в залежності від її соціального досвіду та передбачати обґрунтування технологій виховання громадянина, підготовки до здійснення професійного вибору, реалізації сімейних ролей та здійснення господарської діяльності. Тому в процесі теоретичного обґрунтування означеного виду форм та методів підтримки ми наголошуємо на важливості розробки спеціалізованого посібника з методичними рекомендаціями, які допомогли б батькам-вихователям задовольнити інформаційні потреби з питань підготовки старшого підлітка до самостійного життя. Зазначені методичні матеріали є не менш важливими і для самих соціальних педагогів, що здійснюють соціально-педагогічний супровід ДБСТ, а отже, дозволять підвищити ефективність їх співпраці з членами ДБСТ.

Важливим для батьків-вихователів є також надання посередницьких послуг, методологія організації яких передбачає діагностику потреб ДБСТ та залучення медиків, юристів, економістів, учителів до надання спільної допомоги батькам-вихователям у процесі підготовки старшого підлітка до самостійного життя. У цьому випадку джерелом інформації щодо потреб у посередницьких послугах є передусім спілкування спеціаліста з батьками-вихователями у вигляді бесід та моніторинг оцінки потреб конкретного вихованця, що входить до плану його соціального супроводження. Саме з урахуванням суб'єктивної важливості для батьків-вихователів та вихованців ДБСТ вирішення того чи іншого питання

спеціаліст з соціального супроводу може залучити до надання підтримки інших фахівців. За результатами проведеного нами у ході констатувального експерименту опитування, особливої уваги потребує посередницька допомога спеціалістів із соціального супроводу щодо залучення ресурсів громади до формування готовності старших підлітків до самостійного життя в умовах ДБСТ.

Перейдемо до характеристики групових форм соціально-педагогічної підтримки, що можуть бути впровадженими спеціалістами ЦСССДМ по відношенню до батьків-вихователів. До цієї групи перш за все належить соціально-педагогічний тренінг – вид групової роботи, яка ґрунтується на використанні активних методів формування нових навичок, передбачає сплановану послідовність дій, націлених на формування позитивного мислення та поведінки, профілактику негативних явищ та конфліктних ситуацій, корекцію стосунків із мікросередовищем, просвітництво з різних важливих питань і проблем [2].

За результатами проведеного нами констатувального експерименту, саме підтримка у вигляді соціально-педагогічного тренінгу є затребуваною батьками-вихователями при досягненні дітьми-вихованцями старшого підліткового віку. Особливістю проведення тренінгу для батьків-вихователів є створення спеціальних ситуацій, у процесі програвання яких відбувається набуття необхідних знань, навичок, переконань, що формуються завдяки застосуванню елементів фокус-групової методики, мозкового штурму, рольових ігор, створення проблемних ситуацій, обговорення типових виховних проблем, спільного критичного аналізу поведінки, моделювання виховних процесів та ситуацій, технології рефлексії.

Перш за все важливо відзначити цінність використання у ході тренінгів для батьків-вихователів спеціально розроблених педагогічних вправ, що дозволяють отримати нові знання про особливості виховання старших підлітків в умовах ДБСТ та навичок організації виховного впливу з метою їх підготовки до самостійного життя. Такі вправи є у даному випадку є психолого-педагогічним практикумом, під час проведення якого батьки-вихователі опановують нові знання, що стають фундаментом практичних навичок соціально-педагогічного впливу на вихованців старшого-підліткового віку.

З метою розширення досвіду подолання батьками-вихователями перешкод під час соціально-педагогічної взаємодії необхідно у ході тренінгу використовувати також метод рольової гри. Сутність цього методу полягає в тому, що учасники приймають певну соціальну роль і демонструють поведінкові моделі, які, на їх думку, відповідають їй та дозволяють довести запропоновану ситуацію до позитивного завершення. Використання рольової гри дозволить батькам-вихователям акцентувати увагу на варіативності рішень у важливих життєвих ситуаціях за допомогою системи групового та індивідуального оцінювання та створеної у ході гри відносно керованої емоційної напруги. Таким чином, це створює можливість відпрацювання поведінки батьків-вихователів у типових складних і конфліктних ситуаціях, що можуть виникати при підготовці старших підлітків до самостійного життя.

Важливо, щоб після програвання кожної ситуації у батьків-вихователів була можливість обговорити пережиті емоції з колегами, отримати їх поради щодо вирішення ситуацій такого роду, заручитися підтримкою тренера та почути від нього альтернативні ідеї. Завданням тренера, у свою чергу, є активізація групи при спостереженні за розігруванням

кожної сцени з метою виокремлення смислової лінії аналізу особливостей тої чи іншої поведінки та наслідків пропонованих дій. Таким чином, застосування методу рольової гри при проведенні тренінгу для батьків-вихователів дозволить їм вільно експериментувати в умовах, наближених до реальності, а отже і апробувати прийнятні моделі поведінки для вирішення виховних ситуацій, характерних для підготовки старших підлітків до самостійного життя.

Окрім вправ та рольових ігор, що є традиційними методами для формування навичок вирішення проблемних питань при здійсненні соціально-педагогічного впливу, ми вважаємо, що для розширення знань батьків-вихователів про становлення особистості старшого підлітка та особливостей взаємодії з ним у ході тренінгу викладення матеріалу можна подати у вигляді міні-лекції. Така міні-лекція може набувати характеру повідомлення, тобто компактного висвітлення суті тої чи іншої проблеми, та переходити до дискусії з обговоренням оптимальних шляхів її вирішення.

Перехід до дискусійних методів (диспуту, дискусії) створює умови для здійснення обміну досвідом між батьками-вихователями та можливості для винайдення найбільш ефективних шляхів вирішення специфічних педагогічних проблем в умовах ДБСТ. Саме за допомогою дискусійних методів у ході тренінгу можна додатково реалізувати функції групи взаємодопомоги для сприяння зниженню психологічного напруження та профілактики емоційного вигорання батьків-вихователів. Отже, дискусійні методи у ході соціально-педагогічного тренінгу мають бути спрямованими не тільки на формування компетентності батьків-вихователів з питань підготовки дітей-вихованців до самостійного життя, а й на обмін досвідом та надання психолого-педагогічної підтримки батькам-вихователям, метою якої є підвищення ефективності функціонування виховної системи ДБСТ в цілому.

Для підвищення ефективності дискусійних методів в умовах тренінгу для батьків-вихователів обґрунтованим є застосування елементів фокус-групової методики для збору й аналізу необхідної інформації. Реалізація цього методу передбачає розподіл учасників тренінгу на кілька дискусійних груп та проведення в них обговорення актуальних аспектів соціально-педагогічної проблеми підготовки старших підлітків до самостійного життя в умовах ДБСТ для її більш глибокого розуміння і пошуку оптимальних шляхів вирішення. Саме під час взаємодії батьків-вихователів у фокус-групах стає можливим таке обговорення конкретного аспекту педагогічної проблеми, за якого можна визначити її ключові фактори, отримати більш глибокі відповіді та розробити нові ідеї її нівелювання у ході групової дискусії.

Іншим методом, що дозволить батькам-вихователям отримати у ході соціально-педагогічного тренінгу нові знання та здійснити обмін досвідом з колегами, є мозковий штурм. Саме цей метод дозволить використати досвід інших батьків-вихователів для розв'язання наявних проблем та розробки ідей по підготовці вихованців до самостійного життя. Генерація нових ідей батьками-вихователями буде ефективною і за умови обговорення певного питання всією групою учасників, і при обговоренні в малих групах. Оцінювання кожної ідеї дозволить учасникам обговорення розглядати питання підготовки вихованців до самостійного життя з різних точок зору, запроваджувати нестандартний підхід та враховувати оригінальні погляди щодо виховання старших підлітків в умовах ДБСТ.

Обов'язковою умовою ефективності соціально-педагогічного тренінгу для батьків-

вихователів є наявність вправ для рефлексії. Сутність використання даного методу полягає у тому, що учасники тренінгу мають вербалізувати власні почуття, емоції та думки стосовно подій, що відбулися у групі під час тренінгу. Метою таких вправ є розширений аналіз та оцінювання власного досвіду, отриманого у ході взаємодії з іншими учасниками тренінгу, об'єктивація суб'єктивних переживань та актуалізація отриманих знань учасників групи, розвиток у них уміння аналізувати свої власні дії, вчинки, мотиви та адаптувати їх до вимог соціально-педагогічної підтримки старших підлітків в умовах ДБСТ. Рефлексія дозволить зафіксувати батькам-вихователям отримані знання, вміння та навички, осмислити власні дії, внутрішній стан, почуття, переживання, зробити необхідні висновки. Особлива цінність рефлексії при проведенні соціально-педагогічного тренінгу для батьків-вихователів полягає у досягненні додаткового синергетичного ефекту, що реалізується через надання учасниками один одному психологічної підтримки для позбавлення від накопиченої внутрішньої емоційної напруги. Очевидно, що використання рефлексії у ході тренінгу для батьків-вихователів ще раз дозволить не тільки підготувати їх до ефективної взаємодії з вихованцями старшого підліткового віку, а й реалізувати функцію взаємодопомоги серед колег.

Окрім соціально-педагогічного тренінгу, серед групових форм соціально-педагогічної підтримки необхідно виділити проведення вечорів запитань та відповідей. Проведення таких вечорів, на нашу думку, є актуальним при виникненні певної «інформаційної кризи» в умовах ДБСТ. Необхідною є участь дитини-вихованця, батьків-вихователів і соціального працівника. При втіленні таких заходів у життя батьки-вихователі завдячують спеціалісту з соціального супроводу щодо об'єднання зусиль з метою досягнення конкретної педагогічної мети. Прикладом може слугувати наявність значного обсягу питань щодо формування професійної готовності дитини-вихованця в умовах ДБСТ, що за результатами нашого дослідження набуває попиту при досягненні вихованцем старшого підліткового віку. Отже, після проведення індивідуальних консультацій соціального педагога з дитиною-вихованцем та батьками-вихователями необхідно окреслити коло питань, які потребують обговорення. При проведенні вечорів запитань та відповідей проблемні питання обговорюються гуртом, а вихованець отримує можливість почути відповіді на всі свої питання та отримати поради і від спеціаліста, і від батьків-вихователів. У той же час батьки-вихователі отримують безпосередню допомогу від соціального педагога як при винесенні на обговорення актуальних питань, так і у ході формування відповіді на ці питання спільними зусиллями.

Саме завдяки таким вечорам запитань та відповідей одночасно з наданням підтримки батькам-вихователям стає можливим надання професійної комплексної освітньої, медико-психологічної, соціально-правової, організаційно-комунікативної, соціально-педагогічної підтримки вихованців ДБСТ на підставі активного, емоційно-позитивного, особистісно-орієнтованого спілкування. Урахування основ системного та ресурсного підходу до вирішення кожного питання дозволить спеціалісту з соціального супроводу корегувати емоційно-психологічний стан учасників вечорів запитань та відповідей, а отже, позитивно впливати на всю виховну систему ДБСТ.

Висновки. Таким чином, ми вважаємо необхідним упровадження у практику соціально-педагогічної підтримки батьків-вихователів бесід, консультувань, методів посередництва, надання методичних матеріалів, соціально-педагогічного тренінгу та проведення вечорів запитань та відповідей.

Для підвищення ефективності підготовки вихованців ДБСТ до самостійного життя подальшої розробки потребують методи безпосередньої соціально-педагогічної підтримки самих вихованців ДБСТ, особливо з досягненням ними старшого підліткового віку.

Література

1. Куприянов Б. В. Специфика осуществления индивидуальной помощи в учреждениях дополнительного образования детей: учеб. пособие для студентов пед. вузов / Б. В. Куприянов, Е. А. Салина, Н. Т. Крылова, О. В. Миновская: ред. А. В. Мудрика. – М. : Издат. центр «Академия», 2004. – 240 с.
2. Михеева Ю. В. Социально-педагогический тренинг / Ю. В. Михеева, Л. А. Петрова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://conf-a.narod.ru/S10D3.htm>
3. The Child, Family and Community Service Act [Electronic resource]. – URL: <http://www.mcf.gov.bc.ca/foster/links.htm>.

Т. Лоза

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА РОДИТЕЛЕЙ-ВОСПИТАТЕЛЕЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ СТАРШИХ ПОДРОСТКОВ К САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ЖИЗНИ В УСЛОВИЯХ ДДСТ

Учитывая актуальность формирования готовности старших подростков к самостоятельной жизни в условиях детского дома семейного типа, в статье акцентировано внимание на поддержке со стороны родителей-воспитателей, которые выступают одновременно и ее объектом, и субъектом. С учетом результатов анализа последних исследований по данной проблематике и на основе проведенного эмпирического исследования определены основные направления применения индивидуальной и групповой формы поддержки. Основные рекомендации касаются специфики внедрения в практику поддержки родителей-воспитателей беседы, консультирования, методов посредничества, предоставления методических материалов, социально-педагогического тренинга и проведения вечеров вопросов и ответов.

Ключевые слова: старшие подростки, детский дом семейного типа, социально-педагогическая поддержка, родители-воспитатели, самостоятельная жизнь.

Tetyana Loza

SOCIAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF FOSTER PARENTS FOR PREPARING SENIOR TEENS TO INDEPENDENT LIFE IN FAMILY-TYPE HOMES

Meaningful analysis of pedagogical, theoretical and methodological research demonstrates the need to consider the consequences of deprivation impact on orphan's personality in the course of his/her training for independent life. Mental disorders of orphan's personality, at both the level of emotional, cognitive, motivational sphere of consciousness and the relevance signal for providing social and educational support and enabling correction of personal development deformities.

The results of numerous studies indicate the primary importance of orphans' training for independent life only in the family environment. There are favorable factors to gain experience of carrying out public roles, forming mechanisms of adaptation, the development of communication skills and understanding of moral standards, guidance in matters of welfare nature of conscious attitude towards work and family values.

Education experience proves the primary importance of detailed study of such problem as

orphans' preparation for independent life in family environment. Based on empirical research in the article forms and methods of senior teens' social and educational support to improve their training for self-realization in different areas of independent life have been presented.

The article makes a meaningful description of the social and pedagogical support main directions aimed at forming orphans' readiness for family life, development of their social competence and professional readiness.

Given the urgency of forming senior teens' readiness for independent life in conditions of family-type homes, attention is focused on supporting foster parents, who act both as object and subject. Given the results of the analysis of recent theoretical research and on the basis of empirical investigation, the main areas of application forms of individual and group support were presented. The main recommendations regarding the peculiarities of implementing in practice foster parents' support interviews, counseling, mediation techniques, provision of learning materials, social and pedagogical training and conducting evening of questions and answers.

Key words: senior teen, family-type home, social and pedagogical support, foster parents, independent living.

УДК 371.134

Т. В. Марєєва

МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ

Стаття присвячена проблемі мотиваційної готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до створення позитивного професійного іміджу. Здійснено аналіз отриманих експериментальних даних щодо визначення мотиваційної готовності студентів до створення позитивного професійного іміджу вихователя.

Ключові слова: імідж, позитивний професійний імідж вихователя дошкільного навчального закладу, мотивація, готовність.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Процес підготовки фахівця в галузі дошкільної освіти до професійної діяльності є досить тривалим і складним. Поряд із передаванням сукупності відповідних знань і формуванням на їх основі спеціальних умінь та навичок важливе місце посідає й мотивування до такої діяльності та професійного самовдосконалення у ній. Питання мотивації є одним із найважливіших у психолого-педагогічній науці, оскільки саме воно дозволяє зрозуміти механізми розвитку людської діяльності, спрямованої на задоволення певних потреб, у тому числі й професійних.

У реаліях сучасного ринку праці та постійно пануючої конкуренції у ньому особливо гостро постає проблема формування мотивації педагогів до створення власного позитивного іміджу професіонала. Актуальною вона є і стосовно майбутніх вихователів, які лише починають шукати свою нішу у сфері освітніх послуг і намагаються зарекомендувати себе компетентними фахівцями галузі дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів присвячено праці ряду українських та зарубіжних науковців: Г. Беленької (формування професійної компетентності), С. Будака